

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

І.В. ДРЕВАЛЬ

**Програма навчальної дисципліни
та робоча програма навчальної дисципліни
«СУЧАСНІ ТЕОРІЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ МІСЬКОГО
СЕРЕДОВИЩА»
(для студентів 6 курсу напрямку 1201 «Архітектура»
спеціальності 7.120102, 8.120102 «Містобудування»)**

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни

«Сучасні теорії реконструкції міського середовища»

(для студентів 6 курсу напряму 1201 «Архітектура»

спеціальності 7.120102, 8.120102 «Містобудування») / Укл.: Древаль І.В.. –

Харків: ХНАМГ, 2009. – 15 с.

Укладач: І.В. Древаль

Рецензент: зав. каф. АіЛП, доктор архіт., проф. Крижановська Н.Я.

Рекомендовано кафедрою архітектурного і ландшафтного проектування,
протокол № 6 від 1 грудня 2008 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни.....	4
1.2. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця.....	5
1.3. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	5
1.4. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	6
1.5.Рекомендована основна навчальна література.....	6
1.6. Анотація програми навчальної дисципліни.....	6
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи.....	8
2.2. Зміст дисципліни.....	8
2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента.....	9
2.4. Лекційний курс	9
2.5. Індивідуальні завдання: написання реферату	12
2.6. Самостійна навчальна робота студента.....	12
2.7. Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	13
2.8. Інформаційно-методичне забезпечення.....	14

ВСТУП

Дисципліна «Сучасні теорії реконструкції міського середовища» є базовою серед нормативних дисциплін циклу професійної підготовки студентів-архітекторів за рівнем спеціаліст . магістр та вивчається протягом 0.5 семестра.

Програма дисципліни розроблена на основі:

- СВО ХНАМГ ОКХ спеціаліст напрямку 1201 Архітектура спеціальності 7.120102, Містобудування, 2007 р.
- СВО ХНАМГ ОКХ магістр напрямку 1201 Архітектура спеціальності 8.120102 Містобудування, 2007 р.
- СВО ХНАМГ ОПП спеціаліст напрямку 1201 Архітектура спеціальності 7.120102 Містобудування, 2007 р.
- СВО ХНАМГ ОПП магістр напрямку 1201 Архітектура спеціальності 8.120102 Містобудування, 2007 р.
- СВО ХНАМГ Навчальний план спеціальності Містобудування 2007 р.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

1.1. Мета курсу - засвоєння студентами сучасних теорій реконструкції міського середовища в аспектах: вивчення основних напрямків розвитку теорії реконструкції міст; реконструкції забудови, транспортно-планувального каркасу та ландшафту міста.

Предмет вивчення у дисципліні .сучасні теоретичні погляди на формування навколишнього середовища засобами реконструкції

1.2 Завдання дисципліни:

- формування уявлення про особливості сучасного етапу розвитку теорій реконструкції міського середовища;
- знайомство з сучасними науковими підходами реконструкції міського середовища на різних етапах проектування;

- ознайомлення з механізмом перетворення теоретичних знань у правила та норми проектування; опанування механізму створення критеріїв оцінки проектних рішень в умовах реконструкції;

1.2. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
1. Спецкурс за напрямком магістерської роботи	1. Архітектурне та містобудівне проектування
2. Теорія містобудування	2. Дослідницька (перед дипломна) практика
3. Дизайн міського середовища	

1.3. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

(відповідно до стандартів ОПП)

Модуль 1. Сучасні теорії реконструкції міського середовища (2 / 72)

Змістовний Модуль 1.1. Основні напрямки розвитку теорії реконструкції міст.

1. Теоретичні дослідження з реконструкції на етапі становлення нової наукової парадигми у містобудуванні.
2. Ієрархічна структура досліджень з теорії реконструкції міст.

Змістовний Модуль 1.2. Ландшафтні аспекти сучасних теорій реконструкції міського середовища

1. Теоретичні концепції що до формування ландшафтно-екологічного каркасу в умовах реконструкції міста.
2. Сучасні теоретичні нароби з реконструкції окремих елементів ландшафтної структури міста.

Змістовний Модуль 1.3 Сучасні теорії розвитку транспортно-планувального каркасу міста в умовах реконструкції.

1. Сучасні особливості формування транспортно-планувального каркасу міста в умовах реконструкції.

2. Засоби формування елементів структурно-функціонального каркасу міста в умовах реконструкції

1.4. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння та знання	Сфери діяльності	Функції діяльності у виробничій сфері
Повинен знати наукові основи проведення досліджень об'єктів містобудування; основи методології наукового дослідження	Виробнича, соціально-виробнича	Проектувальна, науково-дослідна робота Організаційна, управлінська діяльність

1.5. Рекомендована основна навчальна література

- 1.Архітектура. Короткий словник-довідник / за загальною ред. А.Мардера – К.: Будівельник, 1995. 333с.:ил.
2. Білоконь Ю.М. Проблеми містобудівного розвитку територій: Навчальний посібник. – К.: Укрархбудінформ, 2001. -70с.
- 3.Количественные методы проведения научных исследований по градостроительству. – К.: Будівельник, 1998г.-145с.

1.6. Анотація програми навчальної дисципліни Сучасні теорії реконструкції міського середовища

Мета курсу - засвоєння студентами сучасних теорій реконструкції міського середовища в аспектах: містобудівної діяльності, ландшафтного проектування, дизайну архітектурного середовища; опанування методів виконання науково-проектних розробок з реновації міського середовища; вивчення основних напрямків розвитку теорії реконструкції міст.

Предмет вивчення у дисципліні – сучасні теоретичні погляди на формування навколишнього середовища засобами реконструкції

Дисципліна складається з одного модуля: Модуль 1.Сучасні теорії реконструкції міського середовища. ЗМ1.1. Основні напрямки розвитку теорії реконструкції міст. ЗМ 1.2. Ландшафтні аспекти сучасних теорій

реконструкції міського середовища. ЗМ 1.3. Сучасні теорії розвитку транспортно-планувального каркасу міста в умовах реконструкції.

Аннотация

Цель курса – усвоение студентами современных теорий реконструкции городской застройки в аспектах градостроительной деятельности; ландшафтного проектирования, дизайна архитектурной среды; основных направлений развития теории реконструкции городов. Предмет изучения в дисциплине – современные теоретические взгляды на формирование окружающей среды средствами реконструкции. Дисциплина состоит из одного модуля: Модуль 1 Современные теории реконструкции городской среды; СМ – 1.1 Основные направления развития теории реконструкции города ; СМ – 1.2 Ландшафтные аспекты современных теорий реконструкции городской среды. СМ – 1.3 Современные теории развития транспортно-коммуникационного каркаса в условиях реконструкции.

ANNOTATION

The purpose of the course is learn of student modern theories of reconstruction of the city environment in aspect of the town planning and development' landscape design' city environments design' basis direction of the city environments theories development. The subject of leaning - modern theoretical views on city environments development by means of reconstruction. The course include 1 modul. Modul 1 The modern theories of reconstruction of the city environment Modul 2. The landscape aspect of the town design. Modul 3 The city way and transport complexes.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента

за спеціальностями та видами навчальної роботи

(за робочими навчальними планами денної форми навчання)

Спеціальність, спеціалізація (шифр, абревіатура)	Всього кредит- годин	Семестр	Години							Екзамен (семестр)	Заліки (семестр)	
			у тому числі				Самостійна робота	у тому числі				
			Аудиторні	Лекції	Практичні семінари	Лабораторії		Контр. роб.	КП/КР			РГР
8.120102 7.120102	2/72	11	36	36		-	36	1	-		11	-

2.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1. Сучасні теорії реконструкції міського середовища (2/72)

3. М. 1.1. Основні напрямки розвитку теорії реконструкції міст.

1. Теоретичні дослідження з реконструкції на етапі становлення нової наукової парадигми у містобудуванні.
2. Ієрархічна структура досліджень з теорії реконструкції міст.

3. М. 1.2. Ландшафтні аспекти сучасних теорій реконструкції міського середовища

1. Теоретичні концепції що до формування ландшафтно-екологічного каркасу в умовах реконструкції міста.
2. Сучасні теоретичні нароби з реконструкції окремих елементів ландшафтної структури міста.

3. М. 1.3 Сучасні теорії розвитку транспортно-планувального каркасу міста в умовах реконструкції.

1. Сучасні особливості формування транспортно-планувального каркасу міста в умовах реконструкції.
2. Засоби формування елементів структурно-функціонального каркасу міста в умовах реконструкції

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекції	Сем., практи.	Лабор.	СРС
Модуль 1	2/72	36			36
ЗМ 1.1	24	12			12
ЗМ 1.2	24	12			12
ЗМ 1.3	24	12			12

2.4. Лекційний курс.

№ Лек п/п	Зміст тем	Кількість годин
1	2	3
Модуль 1. Сучасні теорії реконструкції міського середовища (2 / 72)		
Змістовний Модуль 1.1. Основні напрямки розвитку теорії реконструкції міст.		
1	Лекція 1. Містобудівна реконструкція як спосіб сучасного розвитку урбанізованих територій. Сучасні проблеми містобудівної реконструкції. Цілі й завдання реконструкції. Місце наукових досліджень у вирішенні практичних завдань з реконструкції.	2
2	Лекція 2. Теоретичні дослідження з реконструкції на етапі становлення нової наукової парадигми у містобудуванні. Об'єкти, предмети, цілі та завдання теорії реконструкції. Ієрархічна структура містобудівних об'єктів реконструкції. Зв'язок з іншими науковими дослідженнями та з практичною діяльністю.	2
3	Лекція 3 Структура досліджень з реконструкції міського середовища. Основні напрямки досліджень. Рівні та предметні „сектори” містобудівних наукових досліджень реконструкції. Огляд концепцій міського формотворення в умовах реконструкції. Три блоки дослідницьких завдань з реконструкції урбанізованого середовища за Яргіною З.М.	2
4	Лекція 4. Методологічні підвалини розвитку сучасної теорії реконструкції. Системний, середовищний, екологічний, історичний підходи: особливості використання у дослідженнях з реконструкції сучасних урбанізованих утворень. Концепції стійкого розвитку, коєволюції. Інноваційні технології дослідження у теорії реконструкції.	2

1	2	3
5	Лекція 5. Огляд сучасних наукових досліджень з реконструкції міста. Різноманіття наукових поглядів та ідей реконструкції європейських міст (Л. Кріє, П.Гуле, П.Люкен, Б.Хеслі,, Л.Беневоло, А.Россі). Критична реконструкція Кляйхуса Й.П. Українські наукові дослідження з проблем архітектурно-містобудівної реконструкції.	2
6	Лекція 6. Реконструкція та питання прогнозування розвитку урбанізованих територій. Зміни у соціально-функціональних програмах діяльності різних груп мешканців міста та заходи реконструкції міського середовища. Моделювання нових форм розвитку міського середовища.	2
Змістовний Модуль 1.2. Ландшафтні аспекти сучасних теорій реконструкції міського середовища		
7	Лекція 7. Ландшафтні аспекти сучасних наукових досліджень з реконструкції міста. Сучасні проблеми містобудівної реконструкції ландшафтних об'єктів. Предмети, цілі та завдання реконструкції. Головні завдання реконструкції ландшафтних об'єктів сучасного міста Значення природної основи міста для розробки науково програми його реконструкції.	2
8	Лекція 8. Теоретичні концепції що до формування ландшафтно-екологічного каркасу в умовах реконструкції міста. Роль ландшафтно-екологічного каркасу у функціонуванні сучасного міста, його основні властивості. Загальні принципи реконструкції елементів ландшафтного каркасу.	2
9	Лекція 9. Основні заходи з ландшафтної реконструкції міського середовища. Роль трьох основних складових: функціонально – утилітарної, естетичної та екологічної у заходах з ландшафтної реконструкції міського середовища. Напрямки „пейзажного” та „географічного” підходів при реконструкції ландшафтних об'єктів різних містобудівних рівнів. Значення географічних поглядів на ландшафт для сучасної реконструкції міста.	2
10	Лекція 10. Сучасні теоретичні та практичні нароби з ландшафтної реконструкції урбанізованого середовища. Значення теорії коеволюції для формування програм з її реконструкції ландшафтних об'єктів сучасного міста. Дослідження з освоєння порушених територій у ході реконструкції міського середовища. Зв'язок проблем порушених територій з реконструкцією міського середовища з позицій системного підходу.	2

1	2	3
11	Лекція 11. Соціально-функціональні програми реконструкції ландшафтних об'єктів міста. Зміни у системі суспільних цінностей, що впливають на підходи до реконструкції міського середовища в аспекті перетворення його ландшафтно-рекреаційних елементів. Еволюція наукових поглядів на реконструкцію ландшафтно-складової міського середовища.	2
12	Лекція 12. Принципи досягнення комфортних умов міського середовища в умовах реконструкції. Поняття комфортного міського середовища. Роль і значення відкритих просторів у формуванні комфортного середовища в умовах реконструкції. Принципи та прийоми досягнення комфортних умов міського середовища в умовах реконструкції.	2
Змістовний Модуль 1.3 Сучасні теорії розвитку транспортно-планувального каркасу міста в умовах реконструкції.		
13	Лекція 13. Містобудівна реконструкція як засіб вдосконалення транспортно-планувального каркасу міста. Сучасні проблеми містобудівної реконструкції транспортно-планувального каркасу міста. Головні завдання реконструкції структурно-планувального каркасу сучасного міста. Містобудівні фактори різних ієрархічних рівнів, що обумовлюють сучасну реконструкцію транспортних комплексів.	2
14	Лекція 14. Сучасні наукові підходи до реконструкції транспортно-планувального каркасу міста. Територіальне зростання міста та реконструкція його планувальної структури: перехід від замкнених, концентричних схем до відкритих. Проблеми взаємодії старих й нових елементів транспортно-планувального каркасу. Взаємодія елементів комунікаційної системи різних ієрархічних рівнів.	2
15	Лекція 15. Реконструкція комунікаційної підсистеми міських центрів. Обумовленість та особливості реконструкції комунікаційної підсистеми центральних районів міст (зміна векторів соціальної активності, впровадження нових транспортних технологій, вимоги екології та безпеки). Питання взаємодії пішохідної й транспортної підсистем комунікаційної системи в умовах реконструкції міських центрів.	2

1	2	3
16	Лекція 16. Огляд сучасних теоретичних надбань з реконструкції вузлових елементів транспортно-планувального каркасу міста. Приклади сучасних наукових підходів до вирішення функціональних, естетичних та екологічних завдань з реконструкції транспортних вузлів. Освоєння територій зовнішнього транспорту у ході реконструкції міського середовища.	2
17	Лекція 17. Наукові рекомендації щодо освоєння територій зовнішнього транспорту у ході реконструкції міського середовища. частина. Особливості розвитку і розміщення сучасних транспортних комплексів. Вдосконалення взаємодії елементів транспортних підсистем в умовах реконструкції. Завдання інтенсифікації використання міських територій в зонах вузлів зовнішнього транспорту в ході реконструкції.	2
18	Лекція 18. Сучасні підходи до реконструкції залізничних вокзальних комплексів. Обумовленість реконструкції залізничних вокзальних комплексів (соціальні, економічні, технологічні, екологічні аспекти). Наукові рекомендації що до реконструкції залізничних вокзальних комплексів.	2
	УС Ъ О Г О	36

2.5. Індивідуальні завдання: написання реферату.

2.6. Самостійна навчальна робота студента

№ п/п	Зміст тем	Кільк. годин
1.	Підготовка до контрольної роботи за темами 1-4	2
3	Написання контрольної роботи за темами 5-8	2
4.	Написання реферату	16
5.	Підготовка до іспиту	16
	УС Ъ О Г О	36

2.7. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1. Контрольна робота 1	20%
ЗМ 1.2. Контрольна робота 2	20%
ЗМ 1.3 Індивідуальне завдання. Реферат	20%
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1	
Іспит	40%
Всього за модулем 1	100%

2.8. Інформаційно-методичне забезпечення

№ п/п	Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ де застос.
1. Рекомендована основна навчальна література		
1	Архітектура. Короткий словник-довідник / за загальною ред. А.Мардера – К.: Будівельник, 1995. 333с.:ил.	ЗМ1,ЗМ2, ЗМ3
2	Білоконь Ю.М. Проблеми містобудівного розвитку територій: Навчальний посібник. – К.: Укрархбудінформ, 2001. -70с.	ЗМ2,ЗМ3
3	Основи теории градостроительства. Учеб. для вузов спец. "Архитектура" / Яргина З.Н, . Косицкий, В.В. Владимиров и др.; Под ред. З.Н.Яргиной. - М.: Стройиздат, 1986.-326с., ил.	ЗМ2
4	Фомін І.О. Основи теорії містобудування. – К.: Наукова думка, 1997. – 192.с.	ЗМ1, ЗМ2 ЗМ3
2. Додаткові джерела		
5	ДБН 360-92**Містобудування: Планування і забудова міських і сільських поселень – К.: Будівельник, 2002р.- 83с.	ЗМ1
6	Н.М. Управление развитием градостроительных систем – К.: Будівельник, 1991г.- 62с.	ЗМ2
7	Глазычев В.Л. Социально-экономическая интерпретация городской среды – М.: Наука, 1984г.-184стр.	ЗМ1 ЗМ2
8	Гутнов А.Э. Эволюция градостроительства – М.: Стройиздат,1984г.-256стр.	ЗМ1
9	Зубков Г.Н. Применение моделей и методов структурного анализа систем в градостроительстве. – М.: Гос. ком. по гражданскому строительству и архитектуре при	ЗМ2
3. Методичне забезпечення		
	Методичні вказівки до самостійного вивчення курсу	ЗМ1, ЗМ2, ЗМ3
11	Відео-матеріали: слайди (електронна форма) до лекційного курсу	ЗМ1, ЗМ2, ЗМ3

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни «Сучасні теорії реконструкції міського середовища» (для студентів 6 курсу напряму 1201 «Архітектура» спеціальності 7.120102, 8.120102 «Містобудування»)

Укладач: Ірина Владиславівна Древаль

План 2009, поз. 968 Р

Підп. до друку 23.10.2009	Формат 60x84 1/16	Папір офісний
Друк на різнографі	Умовн.-друк.арк. 0,7	Обл.-вид.арк.1,0
Замовл. № 5339	Тираж 10 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ

61002, Харків, вул. Революції, 12